

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

«ПОГОДЖЕНО»

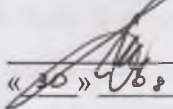
Декан факультету агротехнологій

« 30 » 08

А.В. Дробітько
2021 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

« 30 » 08

Д.В. Бабенко
2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 10 «ЕКОНОМІКА, ПІДПРИЄМНИЦТВО, МЕНЕДЖМЕНТ»
освітньо-професійна програма
«Агрономія»

для здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти 2 курсу
очної (денної) форми навчання
на **2021-2022 навчальний рік**

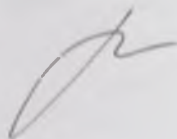
Освітній ступінь – **Молодший бакалавр**
Галузь знань **20 Аграрні науки та продовольство**
Спеціальність **201 Агрономія**
Кваліфікація **Молодший бакалавр з агрономії**
Мова викладання – **українська**

Робоча програма відповідає меті та особливостям освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» (протокол №9 від 23 квітня 2019 року).

Розробник програми: кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки підприємств Г.В. Коваленко, Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри економіки підприємств МНАУ протокол №13 від 10.06.2021 року.

Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор

О.І. Котикова

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту МНАУ протокол № 10 від 15.06.2021 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук

Г.В. Коваленко

1. Анотація

Господарювання в ринкових умовах вимагає від аграрних підприємств усіх організаційно-правових форм підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва на основі використання новітніх досягнень науково-технічного прогресу та ефективних форм організації виробництва і праці, активізації підприємницької діяльності. Це в свою чергу потребує істотного підвищення економічного рівня підготовки спеціалістів вищої кваліфікації аграрного профілю, які були б спроможні на високому професійному рівні вирішувати організаційно-технологічні, економіко-управлінські та виробничо-господарські проблеми, що виникають перед аграрними підприємствами в умовах ринково орієнтованого сільськогосподарського виробництва української держави.

Annotation

Managing in market conditions requires agricultural enterprises of all legal forms of agricultural production efficiency through the use of the latest achievements of scientific and technological progress and efficient forms of production and labor, business activity. This in turn requires a substantial increase in economic level of training highly qualified specialists of agrarian profile, which would be able to professionally solve organizational, technological, economic management and industrial-economic problems faced by agricultural enterprises in market oriented agricultural production Ukrainian state.

2. Опис навчальної дисципліни ЕКОНОМІКА, ПІДПРИЄМНИЦТВО, МЕНЕДЖМЕНТ

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність – 201 Агрономія

Освітній ступінь – Молодший бакалавр

Обов'язкова (вибіркова) компонента

Семестр 4

Кількість кредитів ECTS – 3,0

Кількість модулів – 1

Кількість змістових модулів – 3

Загальна кількість годин – 90

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції – 28 год./0,9 кред.

Практичні заняття – 28 год./0,9 кред.

Самостійна робота – 34 год./ 1,2 кред.

Форма підсумкова контрольного заходу – екзамен

Короткий опис

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, система дистанційної освіти Moodle, технології Jitsi, вбудовані в курс на платформі Moodle, Zoom та інші.

Робоча програма щорічно оновлюється з урахуванням пропозицій стейкхолдерів та результатів опитування здобувачів вищої освіти, і випускників ОПП 201 «Агрономія».

Зміни у змістовному наповненні програми

1. Розширено тематику самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
2. Включено заходи та оцінку неформальних та інформальних освітніх заходів.

Підстава: зміни ОПП, результати опитування здобувачів вищої освіти.

Передбачені неформальні освітні заходи.

1. Індивідуальні завдання.
2. Участь у вебінарах, семінарах та круглих столах з екологічної тематики.
3. Участь у відкритих лекціях, які проводять поза межами освітнього процесу.
4. Участь у громадських екологічних заходах.

Здобувач має право самостійно обирати напрям і вид неформальних освітніх заходів. Оцінка їхніх результатів відбувається за наявності

документального підтвердження (сертифікат, свідоцтво, скріншот, програма, запрошення тощо). Перезарахування дисципліни або окремих тем відбувається за бажання здобувача на підставі нормативної внутрішньої документації та Положень МНАУ.

Передбачені інформальні заходи освіти. Здобувачі вищої освіти у ході життєвого досвіду мають застосовувати здобуті знання, наприклад, вирішувати практичні питання шляхом використання набутих знань. І навпаки, здобувачі використовують життєві приклади для трансформації їх в освітній процес, зокрема щодо екології та радіобіології.

Можливості набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти. Набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.279.01-00.2020 із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувачів вищої освіти (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

Можливість дистанційного (або очно-дистанційного) навчання з використання наступних засобів:

1. лекційний матеріал, практичні завдання, напрями наукової та індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи);
2. платформа онлайн-занять Zoom – для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо;
3. електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів;
4. аудіо- та відеоповідомлення з лекційним матеріалом, поясненням особливостей завдань та напрямками їх виконання тощо;
5. спілкування через електронну пошту та телефонний зв'язок;
6. залучення до освітньо-наукових заходів в онлайн-режимі;
7. індивідуальний підхід до викладення матеріалу навчальної дисципліни;
8. можливість залучення до освітнього процесу куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд з здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами (батьки, сестра, брат та інших).

Мовна підготовка. Дисципліна викладається українською мовою. До кожної теми наведено ключові слова англійською мовою. Здобувачі мають можливість брати участь у вебінарах та наукових заходах англійською мовою.

Форми навчання. Денна (дистанційна, змішана – за наказом ректора, наприклад, у зв'язку із дотриманням карантинних заходів). Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття (лекційні заняття, практичні

заняття, консультації), індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

Методи навчання. Проблемно-орієнтоване навчання, студентоцентроване навчання, змішане навчання в системі Moodle університету, самонавчання, навчання на основі досліджень. Викладання проводиться у вигляді: лекцій, мультимедійних лекцій, інтерактивних лекцій, практичних занять із використанням ситуаційних завдань, кейс-методів, ділових ігор, тренінгів, що розвивають професійні навички та soft-skills. Також передбачена самостійна робота з можливістю консультацій з викладачем, e-learning за окремими освітніми компонентами, індивідуальні заняття, групова робота над інноваційними проектами.

У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів **академічної доброчесності** – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті та інших документів.

Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми Unicheck.

3. Мета навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення в умовах ринкової економіки, розширити їх знання щодо практичного застосування теоретичних та методологічних основ формування та реалізації аграрної політики держави, навчити оцінювати її ефективність та обґрунтувати вибір тих чи інших заходів державного регулювання.

Завданням вивчення дисципліни є:

- оволодіти базовими знаннями щодо економічної сутності, характеру і головних компонентів економіки, підприємництва, менеджменту;

- аналізувати ефективність земельних, трудових, ресурсів; розуміти концептуальні основи системного управління організаціями, уміти аналізувати внутрішнє та зовнішнє середовище, прийняття адекватних управлінських рішень.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теоретичних основ та методів відповідної науки і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК1).

2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій та ведення здорового способу життя (ЗК2).

3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК3).

4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК6).

5. Навички здійснення безпечної діяльності (ЗК8).

6. Здатність працювати в команді (ЗК10).

7. Прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК11).

Спеціальні (фахові) компетентності.

1. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з біологічними та технологічними процесами в агрономії (СК6).

2. Здатність науково обгрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх впливу на навколишнє середовище (СК7).

3. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів (СК8).

4. Здатність прийняття рішень у конкретних виробничих умовах (СК9).

Програмні результати навчання.

1. Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції (ПРН1).

2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти (ПРН2).

3. Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права (ПРН3).

4. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки (ПРН10).

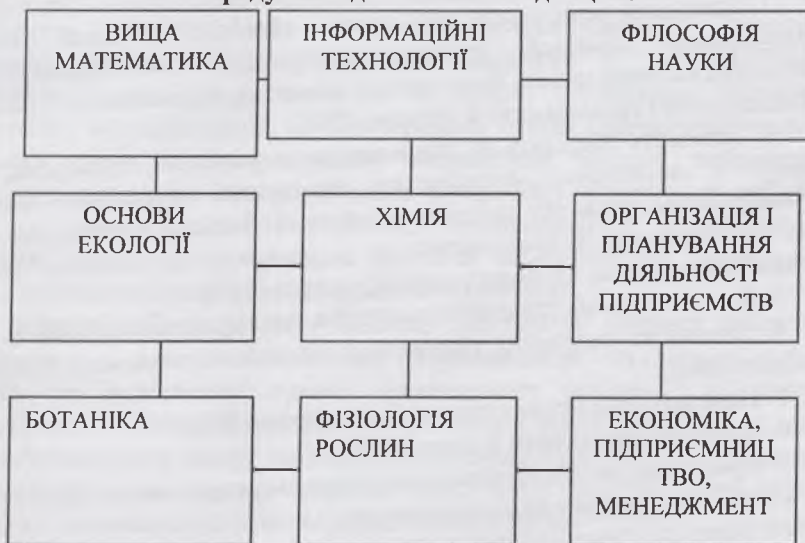
5. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов (ПРН11).

6. Організувати заходи вирощування високоякісної сільськогосподарської продукції та відповідно до чинних вимог (ПРН13).

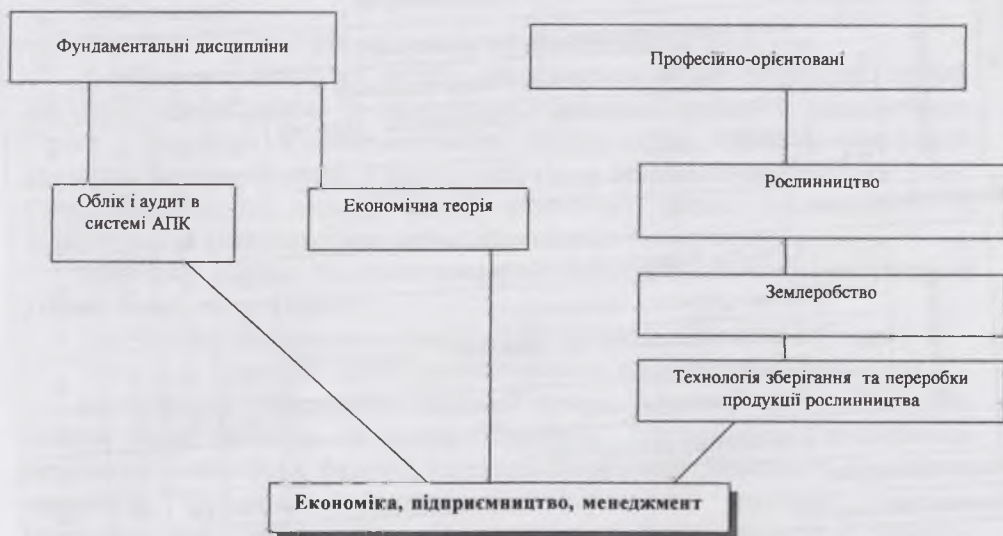
7. Удосконалювати виробничі процеси вирощування сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог (ПРН14).

8. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції (ПРН15).

4. Передумови для вивчення дисципліни

5. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

6. Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Змістовний модуль			Теми	Розподіл навчального часу за елементами модуля, годин			
№	назва	№		ЛЗ	ПЗ	СР	всього
1	Економіка	1.1	Земельні ресурси та їх використання	2	2	3	7
		1.2	Трудові ресурси, продуктивність праці та її оплата	2	2	3	7
		1.3	Матеріально-технічна база сільського господарства	2	2	3	7
		1.4	Результати діяльності та економічна ефективність	2	2	3	7
Всього за модуль				8	8	12	28
2	Підприємництво	2.1	Загальна характеристика підприємництва	2	2	2	6
		2.2	Типи підприємництва, його середовище	2	2	2	6
		2.3	Мале підприємництво в ринковій економіці	2	2	2	6
		2.4	Технологія створення підприємства (власної справи)	2	2	2	6
		2.5	Підприємницький успіх і культура бізнесу	2	2	4	8
Всього за модуль				10	10	12	32
3	Менеджмент	3.1	Сутність управління та менеджменту	2	2	2	6
		3.2	Історія розвитку менеджменту	2	2	2	6
		3.3	Поняття організації як соціально – економічної системи	2	2	2	6
		3.4	Функції менеджменту	2	2	2	6
		3.5	Керівництво та лідерство	2	2	2	6
Всього за модуль				10	10	10	30
Разом по дисципліні				28	28	34	90

7. Зміст навчальної дисципліни

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістовного модуля	Кількість годин і кредитів		
	год.	кредитів	%
Економіка	28	0,9	31,1
Підприємництво	32	1,1	35,6
Менеджмент	30	1,0	33,3
Всього	90	3,00	100,0

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістовних модулів

Назва змістовного модуля	Кількість годин	Термін виконання
Економіка	28	Відповідно до семестрового навчального плану та графіку навчального процесу
Підприємництво	32	
Менеджмент	30	
Всього	90	

7.3. Перелік та короткий зміст лекцій

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

(8 год. ; 0,3 кред.)

Економіка.

Тема 1.1. Земельні ресурси та їх використання (2 год.)

Особливості землі як засобу виробництва. Види родючості ґрунту. Категорії земель згідно із Земельним кодексом України, їх призначення. Склад і структура землекористування підприємства. Складові земельного кадастру, їх призначення. Склад і структура сільськогосподарських угідь. Суть економічної оцінки землі, показники рівня ефективності її використання. Напрями підвищення ефективності використання землі.

Ключові слова: земельні ресурси, родючість, сільськогосподарські угіддя, рівень ефективності.

Key words: land resources, fertility, agricultural land, level of efficiency.

Тема 1. 2. Трудові ресурси, продуктивність праці та її оплата (2 год.)

Особливості сільськогосподарської праці. Персонал, трудові ресурси, робоча сила: поняття, їх склад. Професія, спеціальність, кваліфікація персоналу: визначення, функції. Категорії працівників. Показники сезонності персоналу. Показники ефективності використання трудових ресурсів. Показники руху робочої сили. Продуктивність праці: поняття і сутність. Система показників продуктивності праці, методика їх визначення. Методика визначення впливу скорочення чисельності працівників та збільшення обсягу виробленої продукції на приріст продуктивності праці.

Ключові слова: праця, трудові ресурси, персонал, продуктивність праці.

Key words: labor, labor resources, personnel, labor productivity.

Тема 1.3. Матеріально-технічна база сільського господарства (2 год.)

Економічний зміст поділу виробничих засобів на основний і оборотний капітал. Визначення основних фондів: суть їх поділу на виробничі і невиробничі, сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення. Склад і приклади основних фондів. Показники забезпечення та руху основних фондів. Грошова оцінка основних фондів, її види. Відтворення основних засобів: амортизація, її види та методи нарахування.

Показники ефективності використання основних фондів. Напрямки підвищення ефективності використання основного капіталу.

Ключові слова: основний капітал, оборотний капітал, основні фонди, амортизація.

Key words: fixed capital, working capital, fixed assets, depreciation.

Тема 1.4. Результати діяльності та економічна ефективність (2 год.)

Результати виробничої діяльності - поняття і види. Мета і способи визначення валової продукції сільського господарства у вартісній формі. Товарна продукція і методика її визначення. Кінцева продукція, способи її визначення. Прибуток (збиток), його економічна суть, види прибутку, послідовність їх визначення. Ефективність як економічна категорія. Поняття рентабельності, методика її визначення. Система показників економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: результати діяльності, валова продукція, товарна продукція, прибуток, ефективність, рентабельність, показники ефективності.

Key words: results of activity, gross output, marketable output, profit, efficiency, profitability, efficiency indicators.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

(10 год; 0,3 кред.)

Підприємництво.

Тема 2.1. Загальна характеристика підприємництва (2 год.).

Сутність поняття «підприємництво», його специфіка. Принципи здійснення, форми та моделі підприємницької діяльності. Соціально-економічна роль і значення підприємництва у структурі ринкової економіки.

Ключові слова: підприємництво, принципи підприємництва, соціально-економічне значення, структура.

Key words: entrepreneurship, principles of entrepreneurship, socio-economic significance, structure.

Тема 2.2. Типи підприємництва, його середовище (2 год.).

Типи професійної підприємницької діяльності, їхні особливості та сфери реалізації. Виробнича підприємницька діяльність. Посередницька підприємницька діяльність. Підприємництво у фінансовій сфері. Середовище і передумови активізації підприємництва. Виокремлення консультативного підприємництва в окремий вид. Перспективи його подальшого розвитку. Основні умови розвитку підприємництва в Україні.

Ключові слова: виробнича діяльність, посередницька діяльність, фінансове підприємництво, консультативне підприємництво.

Key words: production activities, intermediary activities, financial entrepreneurship, consulting business.

Тема 2.3. Мале підприємництво в ринковій економіці (2 год.).

Загальна характеристика та особливості малого підприємництва. Критерії віднесення суб'єктів підприємництва до категорії малих. Місце та економічна роль малого бізнесу у структурі ринкової економіки. Тенденції, особливості та проблеми розвитку малого бізнесу в Україні. Характеристика

проблем, що гальмують розвиток суб'єктів малого підприємництва та можливі шляхи їх подолання. Роль держави в розв'язанні проблем розвитку малого підприємництва.

Ключові слова: мале підприємництво, суб'єкти підприємницької діяльності, малий бізнес, державне регулювання підприємництва.

Key words: small business, business entities, small business, state regulation of entrepreneurship.

Тема 2.4. Технологія створення підприємства (власної справи) (2 год.).

Підприємницька ідея, її джерела та методи пошуку. Вибір типу та організаційно-правової форми підприємства. Технологія створення нового підприємства. Ліцензування підприємницької діяльності. Підготовчий етап створення власного підприємства, процес подання установчих документів на державну реєстрацію. Переваги та недоліки франчайзингу як одного із шляхів входження в бізнес.

Ключові слова: тип підприємства, організаційно-правова форма, ліцензування, установчі документи, реєстрація підприємства, франчайзинг.

Key words: type of enterprise, organizational and legal form, licensing, constituent documents, enterprise registration, franchising.

Тема 2.5. Підприємницький успіх і культура бізнесу (2 год.).

Характеристика та організація підприємницького успіху. Професійна культура бізнесової діяльності. Основи підприємницького діловодства. Складові ділової етики підприємця.

Ключові слова: організація, культура бізнесу, діловодство, етика підприємця.

Key words: organization, business culture, office work, business ethics.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.

(10 год; 0,3 кред.)

Менеджмент.

Тема 3.1. Сутність управління та менеджменту (2 год.).

Сутність менеджменту. Мета, предмет, об'єкт менеджменту. Основні особливості менеджменту. Закони і закономірності менеджменту. Принципи менеджменту.

Ключові слова: менеджмент, предмет менеджменту, об'єкт менеджменту, особливості менеджменту, принципи менеджменту.

Key words: management, subject of management, object of management, features of management, principles of management.

Тема 3.2. Історія розвитку менеджменту (2 год.).

Характеристика наукових шкіл у менеджменті: школа наукового управління, класична або адміністративна школа, школа людських стосунків, школа поведінських наук, школа науки управління або кількісна школа. Сучасні концепції менеджменту: процесний підхід до управління, системний підхід, ситуаційний підхід. Розвиток управлінської науки в Україні.

Ключові слова: наукова школа, управління, концепції менеджменту, управлінська наука.

Key words: scientific school, management, management concepts, management science.

Тема 3.3. Поняття організації як соціально – економічної системи (2 год.).

Організація як функція менеджменту. Складові елементи організаційної діяльності. Сутність структурної та процесної організації. Основні елементи організаційної структури. Основні елементи процесної організації.

Ключові слова: функція організації, структурна організація, процесна організація, структурні елементи.

Key words: organization function, structural organization, process organization, structural elements.

Тема 3.4. Функції менеджменту (2 год.).

Функції менеджменту. Загальні, конкретні, основні та додаткові функції. Функція планування. Етапи планування. Класифікація планування. Принципи планування. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту. Характеристика організаційних структур управління. Мотивація як функція управління. Первинні та вторинні потреби. Види теорій мотивації. Змістовні теорії мотивації. Контроль як функція менеджменту. Головні причини і завдання контролю. Основні стадії контролю.

Ключові слова: функції планування, етапи планування, класифікація планування, принципи планування, теорія мотивації, контроль.

Key words: planning functions, planning stages, planning classification, planning principles, motivation theory, control.

Тема 3.5. Керівництво та лідерство (2 год.).

Основні поняття: керівник, лідер, вплив та влада. Форми влади. Поведінковий підхід до лідерства. Ситуаційні підходи до ефективного лідерства. Класифікація джерел влади. Концепція влади.

Ключові слова: керівник, влада, лідерство, джерело влади, концепція влади.

Key words: leader, power, leadership, source of power, the concept of power.

7.4. Перелік тем практичних занять

Змістовний модуль		Теми	Обсяг годин	Форми контролю *	
№	назва			т	к.р
1	Економіка	1.1 Земельні ресурси та їх використання	2	+	
		1.2 Трудові ресурси, продуктивність праці та її оплата	2	+	
		1.3 Матеріально-технічна база сільського господарства	2	+	
		1.4 Результати діяльності та економічна ефективність	2	+	+
Всього за модуль			8	X	X
2	Підприємництво	2.1 Загальна характеристика підприємництва	2	+	
		2.2 Типи підприємництва, його середовище	2	+	
		2.3 Мале підприємництво в ринковій економіці	2	+	
		2.4 Технологія створення підприємства (власної справи)	2	+	
		2.5 Підприємницький успіх і культура бізнесу	2	+	+
Всього за модуль			10	X	X
3	Менеджмент	3.1 Сутність управління та менеджменту	2	+	
		3.2 Історія розвитку менеджменту	4	+	
		3.3 Поняття організації як соціально – економічної системи	4	+	+
		3.4 Функції менеджменту			
		3.5 Керівництво та лідерство			+
Всього за модуль			10	X	X
Разом по дисципліні			28	X	X

* т – тести, к. р. – контрольна робота письмова

7.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

№	Форма самостійної роботи	Кількість годин	Форма контролю і перевірки	Кількість балів
Модуль 1. Економіка				
1.	Реферат	12	Захист реферату	3-5
2.	Мультимедійна презентація		Доповідь	
Модуль 2. Підприємництво				
3.	Мультимедійна презентація	10	Доповідь	3-5
4.	Реферат	12	Захист реферату	
Модуль 3. Менеджмент				
5.	Мультимедійна презентація	10	Доповідь	3-5
	Разом	34		9-15

Питання для проміжного і підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення практичних занять і включає такі форми: тестування, розв'язування задач, контрольні роботи, доповідь та захист реферату.

Підсумковий контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом написання контрольної роботи: варіативні завдання містять два теоретичні питання, практичне завдання.

Заключний контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом складання іспиту.

Питання для поточного контролю знань

Змістовний модуль 1. Економіка

1. Земля як основний засіб виробництва в сільському господарстві. Родючість землі та її види.
2. Земельні відносини та етапи їх реформування.
3. Основні напрями раціонального використання землі та підвищення його ефективності.
4. Праця та її види. Особливості праці в сільському господарстві.
5. Трудові ресурси, їх склад, поняття «робоча сила».
6. Шляхи покращення використання трудових ресурсів.
7. Основні напрями підвищення продуктивності праці.
8. Поняття та особливості матеріально-технічної бази аграрних підприємств
9. Матеріально-технічна база, її вплив на господарську діяльність підприємств.
10. Економічне значення матеріально-технічної бази сільського господарства.
11. Економічний зміст поділу виробничих засобів на основний і оборотний капітал.
12. Визначення основних фондів, склад і приклади основних фондів, показники забезпечення та руху основних фондів.
13. Кінцеві результати діяльності аграрних підприємств.
14. Суть ефективності і рентабельності ведення виробництва.
15. Методика визначення показників рентабельності.
16. Методика визначення показників економічної ефективності виробництва.

Змістовний модуль 2. Підприємництво

1. Генезис та сутність підприємництва.
2. Принципи здійснення, форми та моделі підприємницької діяльності.
3. Соціально-економічна роль і значення підприємництва у структурі ринкової економіки.
4. Типи професійної підприємницької діяльності, їхні особливості та сфери реалізації.

5. Виробнича підприємницька діяльність.
6. Посередницька підприємницька діяльність.
7. Підприємництво у фінансовій сфері.
8. Середовище і передумови активізації підприємництва.
9. Загальна характеристика та особливості малого підприємництва.
10. Критерії віднесення суб'єктів підприємництва до категорії малих.
11. Місце та економічна роль малого бізнесу у структурі ринкової економіки.

12. Тенденції, особливості та проблеми розвитку малого бізнесу в Україні.

13. Підприємницька ідея, її джерела та методи пошуку.
14. Вибір типу та організаційно-правової форми підприємства.
15. Технологія створення нового підприємства.
16. Ліцензування підприємницької діяльності.
17. Характеристика та організація підприємницького успіху.
18. Професійна культура бізнесової діяльності.
19. Основи підприємницького діловодства.

Змістовний модуль 3. Менеджмент

1. Суть понять «управління» і «менеджмент».
2. Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки.
3. Ранні теорії менеджменту.
4. Сучасні напрямки розвитку науки управління.
5. Сутність ідеї представників школи наукового управління?
Охарактеризуйте роль Ф.Тейлора у розвитку науки управління.
6. Адміністративна школа. Обмеженість класичної теорії менеджменту.
7. Внесок представників школи організаційної поведінки та школи людських стосунків в теорію і практику менеджменту.
8. Основні положення кількісної теорії менеджменту.
9. Виникнення інтегрованих підходів до управління. Відмінності одномірних (ранніх) та інтегрованих підходів до управління.
10. Сутність процесного підходу до управління.
11. Основні положення системного підходу до управління.
12. Сутність і особливості ситуаційного підходу до управління.
13. Сутність та основні засади керівництва.
14. Поняття та природа лідерства.
15. Теорія особистих якостей лідера.
16. Концепції лідерства.

Питання до іспиту:

1. Особливості землі як засобу виробництва.
2. Види родючості ґрунту.
3. Категорії земель згідно із Земельним кодексом України, їх призначення.

4. Склад і структура землекористування підприємства.
5. Складові земельного кадастру, їх призначення.
6. Склад і структура сільськогосподарських угідь.
7. Суть економічної оцінки землі, показники рівня ефективності її використання.
8. Напрями підвищення ефективності використання землі.
9. Особливості сільськогосподарської праці.
10. Персонал, трудові ресурси, робоча сила: поняття, їх склад.
11. Професія, спеціальність, кваліфікація персоналу: визначення, функції.
12. Категорії працівників.
13. Показники сезонності персоналу.
14. Показники ефективності використання трудових ресурсів.
15. Показники руху робочої сили.
16. Продуктивність праці: поняття і сутність.
17. Система показників продуктивності праці, методика їх визначення.
18. Методика визначення впливу скорочення чисельності працівників та збільшення обсягу виробленої продукції на приріст продуктивності праці.
19. Економічний зміст поділу виробничих засобів на основний і оборотний капітал.
20. Визначення основних фондів: суть їх поділу на виробничі і невиробничі, сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення.
21. Склад і приклади основних фондів.
22. Показники забезпечення та руху основних фондів.
23. Грошова оцінка основних фондів, її види.
24. Відтворення основних засобів: амортизація, її види та методи нарахування.
25. Показники ефективності використання основних фондів.
26. Напрямки підвищення ефективності використання основного капіталу.
27. Поняття і основні принципи підприємництва.
28. Організаційні форми виробничого підприємництва.
29. Поняття сільськогосподарського підприємства.
30. Основні риси сільськогосподарського підприємства.
31. Законодавча база створення сільськогосподарського підприємства.
32. Суть менеджменту. Мета, предмет, об'єкт менеджменту. Основні особливості менеджменту.
33. Закони і закономірності менеджменту. Принципи менеджменту.
34. Характеристика наукових шкіл у менеджменті: школа наукового управління, класична або адміністративна школа, школа людських стосунків, школа поведінських наук, школа науки управління або кількісна школа.
35. Сучасні концепції менеджменту: процесний підхід до управління, системний підхід, ситуаційний підхід.

36. Розвиток управлінської науки в Україні.
37. Функції менеджменту.
38. Функція планування.
39. Етапи планування.
40. Класифікація планування.
41. Принципи планування.
42. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту.
43. Характеристика організаційних структур управління.
44. Мотивація як функція управління.
45. Первинні та вторинні потреби.
46. Види теорій мотивації.
47. Змістовні теорії мотивації.
48. Контроль як функція менеджменту.
49. Головні причини і завдання контролю.
50. Основні стадії контролю.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з курсу дисципліни

Оцінювання результатів навчання проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.258.01-00.2018 та Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.270.01-00.2020.

Підсумкове оцінювання результатів навчання в університеті здійснюється за єдиною 100-бальною шкалою. Оцінка здобувача вищої освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних та загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках).

Форма контролю	Змістовий модуль (в балах)			Всього балів
	1	2	3	
Виконання практичних робіт	2	3	1	6
Опитування, індивідуальне завдання	5-3	5-3	5-3	15-9
Виконання завдань самостійної роботи	5-3	5-3	5-3	15-9
Економічний диктант	5-3	5-3	5-3	15-9
Тестування	3-1	3-1	3-1	9-3
Написання тез доповідей, участь у конференції	-	-	-	10-5
Участь у заходах неформальної освіти за наявності документального підтвердження	-	-	-	5-3
Всього за семестр	20-12	21-13	19-11	60-36
Крім того екзамен	-	-	-	40-24

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання - екзамен

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	4 (добре)
64-74	D	3 (задовільно)
60-63	E	3 (задовільно)
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання 2 (незадовільно)
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 2 (незадовільно)

Здобувач вищої освіти має право скласти підсумковий семестровий екзамен (у письмовій формі) під час екзаменаційної сесії, до якої він допускається, якщо за виконання всіх контрольних заходів, передбачених протягом семестру, студент набирає 36 і більше балів. У цьому випадку оцінка за екзамен складається із суми балів, отриманих протягом семестру (36-60 балів), і балів, отриманих під час складання екзамену. При цьому здобувач вищої освіти може отримати на екзамені (24-40 балів). Якщо кількість балів отриманих на іспиті менше 24 балів, то здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку.

Здобувачі вищої освіти, що набрали впродовж семестру менше 36 балів (із можливих 60) до сесії не допускаються і автоматично отримують незадовільну оцінку. До складання екзамену такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість семестрових балів.

Здобувачі вищої освіти, що хворіли і мають відповідні довідки медичних установ або були відсутні з інших поважних причин і не могли брати участь у контрольних заходах, проходять контроль під час спеціально встановлених додаткових занять за узгодженням з викладачами за графіком, що розроблює деканат факультету.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримує незадовільну оцінку, то він має право на одне перескладання викладачеві, друге перескладання приймає комісія, створена за вказівкою декана факультету. Якщо здобувач вищої освіти студент отримує незадовільну оцінку під час складання комісії, його відраховують з університету.

За будь-якої форми здобуття освіти оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти є ідентичним.

8. Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів

8.1 Базова література

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Березін О. В., Березіна Л. М., Бутенко Н. В. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2009. 390 с.
3. Беседін М.О., Нагаєв В.М. Основи менеджменту: підручник. Київ, 2005. 496с.
4. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2010. 488 с.
5. Економіка підприємства: підручник / За заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. [вид. 4-те, перероб. і доп.]. К.: КНЕУ, 2009. 816 с.
6. Економіка, підприємництво, менеджмент : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня "Бакалавр" спеціальності 201 "Агрономія" / уклад. Г. В. Коваленко. Миколаїв : МНАУ, 2020. 79 с. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8028>.
7. Михайлов С.І. Менеджмент. 2-ге видання. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 536 с.
8. Основи менеджменту : [підручник для студ. вищ. навч. закладів]; затв. МОН / за ред.: А.А. Мазаракі. Х. : Фоліо, 2014. 846 с.
9. Петруня Ю.Є., Говоруха В.Б., Літовченко Б.В. Прийняття управлінських рішень. Навчальний посібник. / За заг. ред. Ю.Є. Петруні. 2-ге видання. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 216 с.
10. Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник. 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Алерта, 2015. 492 с.

8.2 Допоміжна

1. Андрійчук В. Г., Сас І. С. Концентрація в аграрній сфері економіки: проблемні аспекти : Монографія. Київ: КНЕУ, 2017. 303 с.
2. Балджи М.Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2013. 670 с.
3. Дикань О. В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2017. № 57, 58 – 66.
4. Економіка підприємства : навч. посібник / уклад. Н. В. Романченко, Т.В. Кожемякіна, К. В. Пічик. Київ : НаУКМА, 2018. 343 с.
5. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин: Навч. Посібник. К.: Кондор, 2008. 356 с.
6. Жуков С. А., Дюгованець О. М., Балко О. Ю. Мале підприємництво в Україні: роль, стан і перспективи розвитку в період соціально-економічних

потрясінь // Вісник економічної науки України. 2019. № 1 (36). С. 40-43.

7. Коваленко Г.В., Бушилов В.Д. Економічна ефективність вирощування клонової підщепи пуміселект у товарних розплідниках // Вісник аграрної науки Причорномор'я, 2020. Вип. 3 (107). С. 10-19.

8. Лойко В. В., Макаровська Т. П. Економіка підприємства : навч. посібн. Київ : КНУТД, 2015. 267 с.

9. Політика та розвиток сільського господарства в Україні / За ред. Штефана фон Крамона-Таубадена, Сергія Зорі, Людвіга Штріве. К., 2001.

10. Сільське господарство України: криза та відновлення / За ред. Штефана фон Крамона-Таубадена, Сергія Дем'яненка, Арніла Куна. К., 2004.

11. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посібн. 4-те вид. - К.: Каравела, 2015. 352 с.

12. Юрчишин В. В. До аналізу причин і наслідків занепаду сільського господарства // Економіка України, 2012. № 2.

8.3 Інформаційні ресурси

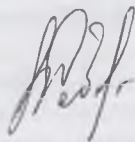
1. Відомості Верховної Ради України. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Ділова література з економіки, менеджменту, реклами і маркетингу, управління персоналом, психології бізнесу, інформаційних технологій і т.п. URL: <http://www.profibook.com.ua/>

3. Інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua/>

4. Публікації з менеджменту, економіки, маркетингу. URL: <http://tourlib.net/management.htm>

Викладач

Г.В. Коваленко

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

*Науково-дослідницька лабораторія кафедри економіки підприємств
Навчальний корпус № 5, вул. Георгія Гонгадзе, 3а
Спеціальне технічне обладнання:*

Телевізор Shivaki-42LED11A – 1 шт.

Ноутбук HP ProBook 450 G5 – 4 шт.

Комп'ютери на базі процесора IntelCeleron g3900/keyboard+mouse
USB/Монітор/power filter – 5 шт.

Комп'ютери з процесором IntelCeleron 1000/128 МБ/ 40Gb – 1 шт.
Wi-Fi.

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing»

Parent program: OPEN 93947897ZZE1608

Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652:

Office Prol Plus 2013 with SP1

Операційна система Windows 7 – 6 од.

Операційна система Windows 10 Pro – 4 од.

Google Chrome

Доступ до мережі Internet

Відкриті бази даних – UNECE Statistical Database, FAO Statistical Database,
International Monetary Fund, Scopus, Clarivate, EndNote, Publons, Kopernio та
ін.